T085 TKL 3 (20) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 52-Thiện Tri Thức

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 1

GIAÛI THÍCH PHAÅM NAÊM MÖÔI HAI: THIEÄN TRI THÖÙC

KINH: Baáy giôø, Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Haøng Boà-taùt taân hoïc, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, Thieàn Ba-la-maät, Tinh taán Ba-la-maät, Nhaãn nhuïc Ba-la-maät, Trì giôùi Ba-la-maät, Thí Ba-la-maät nhö theá naøo? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Haøng Boà-taùt taân hoïc, neáu muoán hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, Thieàn, Tinh taán, Nhaãn, Giôùi, Thí Ba-la-maät thì tröôùc tieân neân thaân caän cuùng döôøng thieän tri thöùc, ngöôøi coù theå thuyeát giaûng Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu. Ngöôøi aáy daïy raèng: Thieän nam töû, ngöôi coù Boá thí gì thì taát caû ñeàu hoài höôùng ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, coù Trì giôùi, Nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh, Trí tueä, taát caû ñeàu hoài höôùng ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Ngöôi chôù cho saéc laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; chôù cho thoï, töôûng, haønh, thöùc laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; chôù cho Thí Ba-la-maät laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; chôù cho Giôùi, Nhaãn, Taán, Thieàn, Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; chôù cho Noäi khoâng cho ñeán Voâ phaùp, höõu phaùp khoâng laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; chôù cho Boán nieäm xöù, Boán chaùnh caän, Boán nhö yù tuùc, Naêm caên, Naêm löïc, Baûy giaùc phaàn, Taùm thaùnh ñaïo phaàn laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; chôù cho Boán thieàn, Boán taâm voâ löôïng, Boán ñònh voâ saéc, Naêm thaàn thoâng laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; chôù cho Möôøi löïc cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung cuûa Phaät laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì khoâng chaáp thuû saéc lieàn ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; khoâng chaáp thuû thoï, töôûng, haønh, thöùc lieàn ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; khoâng chaáp thuû Thí Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la- maät lieàn ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; khoâng chaáp thuû Noäi khoâng cho ñeán Voâ phaùp höõu phaùp khoâng, Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung lieàn ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Thieän nam töû! Khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu chôù tham saéc. Vì sao? Vì saéc chaúng phaûi caùi coù theå tham; chôù tham thoï, töôûng, haønh thöùc. Vì sao? Vì thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng phaûi laø caùi coù theå tham. Thieän nam töû! Chôù tham Thí Ba-la-maät, Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Taán Ba-la-maät, Thieàn Ba-la-maät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät, chôù tham Noäi khoâng cho ñeán Voâ phaùp höõu phaùp khoâng, chôù tham Boán nieäm xöù cho ñeán Taùm Thaùnh ñaïo phaàn, chôù tham Boán thieàn, Boán taâm voâ löôïng, Boán ñònh voâ saéc, Naêm thaàn thoâng, chôù tham Möôøi trí löïc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 2

cuûa Phaät. Vì sao? Vì trí Nhaát thieát chuûng chaúng phaûi laø caùi coù theå tham. Thieän nam töû! Chôù tham quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán quaû A-la-haùn, chôù tham Bích-chi Phaät ñaïo, chôù tham Boà-taùt vò, chôù tham Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc chaúng phaûi laø caùi coù theå tham. Vì sao? Vì caùc phaùp töï taùnh khoâng. LUAÄN: Hoûi: Tu-boà-ñeà hoûi choã sôû haønh cuûa haøng taân hoïc côù sao Phaät ñaùp vieäc tu haønh vi dieäu laâu ngaøy cuûa Boà-taùt, ñoù laø khoâng chaáp thuû heát thaûy phaùp, vì heát thaûy phaùp taùnh khoâng? Ñaùp: Caùc phaùp taùnh khoâng coù hai: 1. Caùi khoâng cuûa ñaïi Boà-taùt ngoä ñöôïc. 2. Nhu thuaän Nhaãn cuûa tieåu Boà-taùt hoïc ñöôïc vì trí tueä maø phaùt taâm. Trong ñaây chæ noùi veà caùi khoâng cuûa tieåu Boà-taùt hoïc ñöôïc. Laïi nöõa, coù khí vò cuûa trí tueä, Phaät keå Boà-taùt, neáu khoâng coù khí vò cuûa trí tueä, thì tuy tu haønh caùc coâng ñöùc laâu ngaøy nhöng khoâng keå laø Boà-taùt. Thí nhö Phaät noùi, töôùng traïng cuûa Ñaûnh phaùp ôû trong Thanh vaên ñoái vôùi Tam baûo coù loøng tin chuùt ít, goïi laø Ñaûnh phaùp; loøng tin aáy cao hôn Noaõn phaùp nhôø tu Thieàn ñònh phaùt sanh, do taâm coõi Saéc ñaït ñöôïc, noù ñoái vôùi voâ ngaïi giaûi thoaùt cuûa Phaät laø beù nhoû, nhöng ñoái vôùi ngöôøi phaøm laø lôùn. Nhö vaäy, Boà-taùt môùi phaùt taâm coù ñöôïc khí vò cuûa Baùt-nhaõ Ba-la-maät, neân coù theå laõnh thoï söï giaùo hoùa goïi laø taân hoïc, vöôït hôn coâng ñöùc naêm Ba-la-maät, ñoái vôùi ngöôøi phaøm laø lôùn, ñoái vôùi Phaät laø nhoû. Laïi nöõa, Phaät khoâng noùi thaúng caùc phaùp taùnh khoâng, maø tröôùc tieân daïy cuùng döôøng thaân caän thieän tri thöùc, nhôø thieän tri thöùc noùi coâng ñöùc naêm Ba-la-maät. Thieän tri thöùc tuy moãi moãi giaùo hoùa, nhöng Phaät chæ khen phaùp baát hoaïi, ñoù laø ñoái vôùi saéc phaùp v.v... khoâng tham, khoâng ñaém, khoâng thuû. Thí nhö chim caùnh vaøng môùi sanh, töø moät nuùi Tu-di bay ñeán moät nuùi Tu-di, Boà-taùt cuõng nhö vaäy, môùi hoïc ñaõ coù theå sanh trí saâu xa nhö vaäy, huoáng gì hoïc laâu. Laïi nhö ñoùm löûa nhoû coù theå ñoát chaùy, huoáng gì laø löûa lôùn. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, luùc môùi hoïc coù theå duøng trí tueä, chuyeån ñoåi phaùp theá gian khieán roát raùo khoâng, ñoát chaùy caùc phieàn naõo, huoáng gì ñaéc löïc ñaày ñuû. KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc Boà-taùt laøm ñöôïc vieäc khoù laøm, ôû trong heát thaûy phaùp taùnh khoâng maø caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, muoán ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Phaät daïy: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Tu-boà-ñeà! Boà-taùt laøm ñöôïc vieäc khoù, ôû trong heát thaûy phaùp taùnh khoâng maø caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 3

Chaùnh giaùc, muoán ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà! Caùc Boà-taùt vì an oån cho theá gian, neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vì an laïc cho theá gian, vì cöùu theá gian, vì laøm choã quy höôùng cho theá gian, vì laøm nôi nöông töïa cho theá gian, vì laøm goø baõi cho theá gian, vì daãn ñaïo theá gian, vì laøm ñaïo roát raùo cho theá gian, vì laøm choã ñi ñeán cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt vì an oån theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc nhö

theá naøo? Tu-boà-ñeà! Khi Boà-taùt ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, ñem chuùng sanh ra khoûi saùu ñöôøng, ñaët vaøo nôi bôø Nieát-baøn voâ uùy. Tu-boà-ñeà aáy laø Boà-taùt vì an oån cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt vì an laïc cho theá gian, neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc nhö theá naøo? Tu-boà-ñeà! Boà-taùt khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc ñem chuùng sanh ra khoûi caùi u saàu, khoå naõo, ñaët vaøo nôi bôø Nieát-baøn voâ uùy. AÁy laø Boà-taùt vì an laïc cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt vì cöùu theá gian, neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc nhö theá naøo? Tu-boà-ñeà! Boà-taùt khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cöùu caùc khoå naïn trong ñöôøng sanh töû cho chuùng sanh, cuõng thuyeát phaùp ñeå döùt caùc khoå aáy, chuùng sanh nghe phaùp, taïm duøng Tam thöøa ñeå ñöôïc ñoä thoaùt. Tu-boà-ñeà! AÁy laø Boà-taùt vì cöùu theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt vì laøm choã quy höôùng cho theá gian, neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc nhö theá naøo? Tu-boà-ñeà! Boà-taùt khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cöùu chuùng sanh ra khoûi sanh, giaø, beänh, cheát, öu bi, saàu naõo ñem ñaët vaøo nôi bôø Nieát-baøn voâ uùy. Tu-boà-ñeà! AÁy laø Boà-taùt vì laøm choã quy höôùng cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt vì laøm choã nöông töïa cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc nhö theá naøo? Tu-boà-ñeà! Boà-taùt khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vì chuùng sanh noùi heát thaûy phaùp khoâng coù choã nöông töïa. Tu-boà-ñeà! AÁy laø Boà-taùt vì laøm choã nöông töïa cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Heát thaûy phaùp khoâng coù choã nöông töïa nhö theá naøo? Phaät daïy: Saéc khoâng töông tuïc töùc laø saéc khoâng sanh, saéc khoâng sanh töùc laø saéc khoâng dieät, saéc khoâng dieät töùc laø saéc khoâng coù choã nöông

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 4

töïa; thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng cuõng laïi nhö vaäy. Tu-boà-ñeà! AÁy laø vì laøm choã nöông töïa cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt vì laøm ñaïo cöùu caùnh cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc nhö theá naøo? Tu-boà-ñeà! Khi Boà-taùt ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vì chuùng sanh noùi phaùp nhö vaày: Töôùng roát raùo cuûa saéc chaúng phaûi laø saéc; töôùng roát raùo cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng chaúng phaûi laø trí Nhaát thieát chuûng. Tu-boà- ñeà! Töôùng cöùu caùnh : “Nhö”, töôùng heát thaûy phaùp cuõng nhö vaäy. Tu-boà-ñeà thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu töôùng heát thaûy phaùp cöùu caùnh “Nhö” thì caùc Boà-taùt ñeàu neân tu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì trong töôùng roát raùo cuûa saéc khoâng coù phaân bieät; trong töôùng roát raùo cuûa thoï, töôûng, haønh thöùc, khoâng coù phaân bieät cho ñeán trong töôùng roát raùo cuûa trí Nhaát thieát chuûng khoâng coù phaân bieät cho laø saéc, laø thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán trí Nhaát

thieát chuûng. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Trong töôùng roát raùo cuûa saéc khoâng coù phaân bieät, trong töôùng roát raùo cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng khoâng coù phaân bieät goïi laø saéc cho ñeán goïi laø trí Nhaát thieát chuûng. Tu-boà-ñeà! AÁy laø vieäc khoù cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt. Quaùn töôùng caùc phaùp tòch dieät nhö vaäy, maø taâm khoâng aån khuaát, khoâng sôï haõi. Vì sao? Vì Boà-taùt nghó raèng caùc phaùp thaâm saâu aáy ta neân bieát nhö vaäy seõ ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Phaùp vi dieäu tòch dieät nhö vaäy ta seõ vì chuùng sanh noùi ra. AÁy laø Boà-taùt vì laøm ñaïo cöùu caùnh cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt vì laøm goø baõi cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc nhö theá naøo? Tu-boà-ñeà! Hoaëc ôû giöõa soâng ngoøi, bieån lôùn, nöôùc boán beân ngaên caùch, aáy laø coàn baõi. Tu-boà-ñeà! Saéc cuõng nhö vaäy, ñôøi tröôùc ñôøi sau laøm giaùn ñoaïn; thoï, töôûng, haønh, thöùc ñôøi tröôùc ñôøi sau giaùn ñoaïn, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng ñôøi tröôùc ñôøi sau giaùn ñoaïn. Vì ñôøi tröôùc ñôøi sau giaùn ñoaïn aáy neân heát thaûy phaùp cuõng giaùn ñoaïn. Tu-boà- ñeà! Vì heát thaûy phaùp ñôøi tröôùc ñôøi sau giaùn ñoaïn aáy, neân töùc laø tòch dieät, töùc laø dieäu baûo, nghóa laø khoâng, khoâng coù gì thuû ñaéc, aùi saïch heát khoâng coøn, ly duïc Nieát-baøn. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc ñem phaùp tòch dieät vi dieäu, vì chuùng sanh noùi. Tu-boà-ñeà! AÁy laø Boà-taùt vì laøm coàn baõi cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt vì laøm daãn daïo cho chuùng sanh nhö theá naøo? Tu-boà-ñeà! Boà- taùt khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc vì chuùng sanh noùi saéc

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 5

chaúng sanh chaúng dieät, chaúng nhô, chaúng saïch; noùi thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng sanh chaúng dieät, chaúng nhô, chaúng saïch; noùi möôøi hai xöù, möôøi taùm giôùi, boán nieäm xöù cho ñeán taùm thaùnh ñaïo phaàn, boán thieàn, boán taâm voâ löôïng, boán ñònh voâ saéc, naêm thaàn thoâng chaúng sanh chaúng dieät, chaúng nhô, chaúng saïch; noùi quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán quaû A-la-haùn, Bích- chi Phaät ñaïo chaúng sanh, chaúng dieät, chaúng nhô, chaúng saïch, noùi möôøi trí löïc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng cuûa Phaät chaúng sanh, chaúng dieät, chaúng nhô, chaúng saïch. Tu-boà-ñeà! AÁy laø Boà-taùt ma-ha-taùt vì laøm daãn ñaïo cho chuùng sanh neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. LUAÄN: Tu-boà-ñeà phaùt taâm hy höõu baïch Phaät raèng: “Caùc Boà-taùt chöa döùt phieàn naõo, chöa ñuû ñaïi bi, chöa ñöôïc ñòa vò baát thoái chuyeån, bieát caùc phaùp voán taùnh khoâng maø coù theå phaùt taâm Voâ thöôïng ñaïo, vieäc aáy raát khoù”. Phaät nhaän lôøi aáy raèng: “Ñuùng nhö vaäy”. Laïi taùn thaùn nhaân duyeân hy höõu cuûa Boà-taùt raèng: “Boà-taùt vì an oån cho theá gian neân phaùt taâm”. An oån laø coù theå phaù heát thaûy phieàn naõo, roát raùo khoâng bieán maát. Ví nhö thuoác hay chöõa laønh beänh khoâng caàn hoûi ngoït ñaéng, chæ caàn roát raùo töø heát beänh ñöôïc an oån. Phaät hay laøm cho chuùng sanh thöôøng an oån, khoâng kyø haïn moät ñôøi, hai ñôøi. Caùi vui cuûa theá gian laø coù caùi tuy an oån maø khoâng vui, coù

caùi ñôøi nay khoå, ñôøi sau vui nhö uoáng thuoác ñaéng trong buïng an oån, trong mieäng khoâng ngon, theá neân noùi Phaät hay ñem caùi vui cho ñôøi naøy ñôøi sau. Saùu ñöôøng vì voâ thöôøng neân chaúng phaûi an oån, theá neân noùi ra khoûi saùu ñöôøng goïi laø an oån. Caùi vui theá gian laø nhaân duyeân cuûa ñaém tröôùc neân laâu veà sau, chaéc chaén sanh öu naõo, khoâng goïi laø vui; caùi vui Nieát-baøn tröôùc sau khoâng bieån ñoåi, lìa heát öu khoå goïi laø vui. Cöùu theá gian laø nhö ngöôøi bò giaëc oaùn ñuoåi baét, neáu coù thaân thích, coù theá löïc quan quyeàn thì coù theå cöùu. Chuùng sanh cuõng nhö vaäy, vì nhaân duyeân cuûa toäi aùc, caùc phieàn naõo vaø bò ma daân ñuoåi baét. Chæ coù Phaät thuyeát phaùp cöùu hoä cho. Theá gian quy höôùng laø, nhö ngöôøi khi gaëp gioù döõ, möa maïnh, chaéc chaén tìm veà phoøng xaù; caùc taø kieán phieàn naõo theá gian trong ngoaøi thaân taâm khoå naõo, giaø, beänh, cheát, öu khoå, neân tìm veà vôùi Phaät, Phaät duøng caùc phöông caùch nhoå saïch öu bi, khoå naõo. Nôi nöông töïa laø heát thaûy phaùp höõu vi, do nhaân duyeân hoøa hôïp sanh neân khoâng coù töï löïc, khoâng theå nöông töïa. Chuùng sanh bò khoå böùc baùch, ñeán nöông töïa Phaät, Phaät vì noùi cho phaùp khoâng coù nöông töïa. Phaùp khoâng coù nöông töïa laø chaân thaät, ñoù laø Voâ dö Nieát-baøn. Naêm uaån dieät, khoâng coøn töông tuïc, khoâng töông tuïc töùc laø chaúng sanh, chaúng dieät; chaúng sanh chaúng dieät töùc laø roát raùo khoâng, khoâng coù nôi nöông töïa. Hoûi: Neáu khoâng coù nôi nöông töïa côù sao noùi laøm choã nöông töïa?

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 6

Ñaùp: Nöông töïa coù hai: 1. Caùc phieàn naõo aùi kieán nöông töïa phaùp höõu vi. 2. Trí tueä thanh tònh nöông töïa Nieát-baøn. Vì phieàn naõo kieán neân noùi khoâng coù nöông töïa. Ñaïo cöùu caùnh laø thaät töôùng roát raùo khoâng cuûa caùc phaùp. Saéc phaùp v.v... ñôøi tröôùc khoâng coù, ñôøi sau khoâng coù, ñôøi hieän taïi cuõng khoâng coù. Keû phaøm phu vì theá löïc cuûa öùc töôûng phaân bieät, ng- hieäp quaû baùo tình thöùc neân ñieân ñaûo thaáy coù, coøn Thaùnh nhaân duøng con maét trí tueä quan saùt thaáy ñieàu hö voïng khoâng thaät. Nhö ñôøi tröôùc ñôøi sau; ñôøi chính giöõa cuõng nhö vaäy. Neáu khoâng coù tröôùc sau laøm sao coù giöõa? Nhö vaäy, vì chuùng sanh thuyeát phaùp laø ñaët chuùng sanh an oån trong ñaïo roát raùo ñeä nhaát. Coàn baõi theá gian laø, nhö coàn baõi, boán phía khoâng coù ñaát, saéc phaùp cuõng nhö vaäy, ñôøi tröôùc ñôøi sau ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Trung gian nhö trong cöùu caùnh ñaïo ñaõ phaù, vì ñôøi tröôùc ñôøi sau “khoâng” neân trung gian cuõng khoâng. Nöôùc laø ví cho caùc phieàn naõo ba laäu, boán löu vaø heát thaûy phaùp thuoäc nghieäp quaû baùo, roát raùo khoâng, khoâng coù gì ñeå thuû ñaéc, ñoù laø Nieát-baøn, laø coàn baõi. Chuùng sanh chìm ôû giöõa boán doøng nöôùc, Phaät laáy con thuyeàn Baùt chaùnh ñaïo vôùt leân ñaët vaøo treân coàn baõi Nieát-baøn. Coù caùc nhaân duyeân nhö vaäy tieáp ñoä chuùng sanh, aáy goïi laø daãn ñaïo. KINH: Boà-taùt vì laøm choã ñeán cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc nhö theá naøo? Tu-boà-ñeà! Boà-taùt khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc vì chuùng sanh noùi choã ñeán cuûa saéc laø “khoâng”; noùi choã ñeán cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc laø “khoâng” cho ñeán noùi

choã ñeán cuûa trí Nhaát thieát chuûng laø “khoâng”. Vì chuùng sanh noùi saéc chaúng phaûi choã ñeán, chaúng phaûi khoâng choã ñeán. Vì sao? VÌ töôùng cuûa saéc laø “khoâng”, chaúng phaûi choã ñeán, chaúng phaûi choã khoâng ñeán; noùi thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng phaûi choã ñeán, chaúng phaûi khoâng choã ñeán. Vì sao? Vì töôùng thoï, töôûng, haønh, thöùc laø “khoâng”, chaúng phaûi choã ñeán, chaúng phaûi khoâng choã ñeán, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng “khoâng” chaúng phaûi choã ñeán, chaúng phaûi khoâng choã ñeán. Vì sao? Vì töôùng trí nhaát thieát chuûng laø “khoâng” chaúng phaûi choã ñeán, chaúng phaûi choã khoâng ñeán. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt vì laøm choã ñeán cho theá gian neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “khoâng”, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong “khoâng”, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “voâ töôùng” choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong “voâ töôùng”, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “voâ taùc” choã ñeán aáy khoâng

vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong voâ taùc, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “khoâng daáy khôûi”, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong khoâng daáy khôûi, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy laø “khoâng coù gì cuûa chính noù” chaúng sanh, chaúng dieät, chaúng nhô chaúng saïch, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong choã ñeán, khoâng coù gì cuûa chính noù, chaúng sanh chaúng dieät, chaúng nhô chaúng saïch, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “Nhö moäng”, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong moäng, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “Nhö huyeãn”, nhö vang, nhö boùng, nhö hoùa, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong huyeãn hoùa choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “voâ löôïng voâ bieân”, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong voâ löôïng, voâ bieân, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “khoâng cho, khoâng laáy”, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong khoâng cho, khoâng laáy, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “khoâng caát leân, khoâng haï xuoáng”, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong khoâng caát leân, khoâng haï xuoáng, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “khoâng theâm, khoâng bôùt”, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong khoâng theâm khoâng bôùt, choã ñeán chaúng phaûi choã khoâng ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc ñöôïc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy laø “khoâng

ñeán, khoâng ñi", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong khoâng ñeán khoâng ñi, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc ñöôïc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "khoâng vaøo, khoâng ra, khoâng hôïp, khoâng taùn, khoâng vöôùng, khoâng döùt", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong khoâng vöôùng khoâng ñöùt, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "Ngaõ, chuùng sanh, thoï, meänh, ngöôøi; daáy khôûi, ngöôøi khieán daáy khôûi; laøm, ngöôøi khieán laøm, keû

bieát, keû thaáy", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì ngaõ cho ñeán keû bieát, keû thaáy roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, huoáng gì coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "thöôøng", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì thöôøng roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "Laïc, tònh, ngaõ", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì laïc, tònh, ngaõ roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "voâ thöôøng, khoå, baát tònh, voâ ngaõ", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì voâ thöôøng, khoå, baát tònh, voâ ngaõ roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "tham duïc", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì tham duïc roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, huoáng gì coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "saân haän, si meâ, taø kieán", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì saân haän, si meâ, taø kieán roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, huoáng gì coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "Nhö", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong "Nhö" khoâng coù ñeán, khoâng coù ñi. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø phaùp taùnh thöïc teá, taùnh khoâng theå nghó baøn, choã ñeán aáy khoâng theå vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong phaùp taùnh, thöïc teá, taùnh khoâng theå nghó baøn, khoâng coù ñeán, khoâng coù ñi. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "Bình ñaúng", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong bình ñaúng, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "töôùng baát ñoäng", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong töôùng baát ñoäng, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "saéc", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì saéc roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø "thoï, töôûng, haønh, thöùc", choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì thoï töôûng, haønh, thöùc, roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Möôøi hai xöù, möôøi taùm giôùi cuõng nhö vaäy.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 9

Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “Thí Ba-la-maät”, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì Thí Ba-la-maät roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy laø Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la- maät, Taán Ba-la-maät, Thieàn Ba-la-maät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì Giôùi Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la- maät roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “Noäi khoâng”, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì noäi khoâng roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø “Ngoaïi khoâng, noäi ngoaïi khoâng, cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng”, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì voâ phaùp höõu phaùp khoâng roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø Boán nieäm xöù cho ñeán Taùm thaùnh ñaïo phaàn, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì Boán nieäm xöù cho ñeán Taùm thaùnh ñaïo phaàn roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø Möôøi trí löïc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng cuûa Phaät, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong trí Nhaát thieát chuûng, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Bích-chi Phaät ñaïo, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Bích-chi Phaät ñaïo, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà! Choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Phaät, choã ñeán aáy khoâng vöôït quaù ñöôïc. Vì sao? Vì trong Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Phaät, choã ñeán chaúng phaûi choã ñeán ñeàu khoâng theå thuû ñaéc. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu aáy, ai tin hieåu ñöôïc? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Coù Boà-taùt tröôùc tieân ôû choã chö Phaät, tu saùu Ba-la-maät laâu ngaøy, thieän caên thuaàn thuïc, cuùng döôøng voâ soá traêm ngaøn, vaïn, öùc Phaät, thöôøng ñi theo thieän tri thöùc, haïng ngöôùi aáy coù theå tin hieåu

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 71 10

Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Ngöôøi tin hieåu ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu aáy coù taùnh gì, töôùng gì, hình maïo gì? Phaät daïy: Döùt lìa tham, saân, si laø taùnh, töôùng, maïo. Boà-taùt ma-ha-taùt aáy coù theå tin hieåu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu. LUAÄN: Hoûi: Caùc vieäc treân chæ löôïc noùi, nay trong “Choã ñeán” côù sao noùi roäng? Ñaùp: “Choã ñeán” laø, cuoái phaåm toùm taét heát choã hoäi quy cuûa chín vieäc

treân cho neân noùi nhieàu. Laïi nöõa, an laïc v.v... vaø choã ñeán ñeàu ñoàng moät nghóa, ñeàu cöùu chuùng sanh ra khoûi khoå, ñöa ñeán Nieát-baøn. Neáu moãi vieäc, moãi vieäc noùi roäng thì khoâng theå noùi heát. Choã ñeán ôû sau heát neân noùi roäng, neân bieát caùc vieäc khaùc cuõng ñeàu neân noùi roäng. Choã ñeán cuûa saéc phaùp v.v... laø khoâng, nhö hö khoâng chæ coù teân goïi maø khoâng coù thöïc phaùp, saéc phaùp v.v... cuõng nhö vaäy, cuoái cuøng quy veà nôi khoâng, vì töôùng roát raùo cuûa caùc phaùp chaéc chaén laø khoâng, ngoaøi ra nhöõng caùi khaùc ñeàu hö voïng. Nhö ngöôøi luùc môùi ñaàu tuy coù lôøi noùi laønh laâu laâu môùi bieát tình thaät. Caùc phaùp saéc v.v... cuõng nhö vaäy, khi vaøo voâ dö Nieát-baøn thì cuøng vôùi hö khoângkhoâng khaùc; neân bieát tröôùc tieân cuõng nhö vaäy, chæ vì ngöôøi phaøm phu do quaû baùo ñieân ñaûo cho neân thaáy khaùc. Heát thaûy phaùp khoâng coù gì qua khoûi töôùng khoâng v.v... nhö ngöôøi muoán vöôït quaù hö khoâng khoâng theå ñöôïc. Möôøi saùu danh töø ngaõ, chuùng sanh, thoï meänh v.v... ñeàu do naêm uaån hoøa hôïp, giaû coù danh töø ñoù, chöù khoâng coù thöïc phaùp, laøm sao coù choã ñeán, chaúng phaûi choã ñeán. Neáu thöôøng, laïc, ngaõ, tònh, boán ñieân ñaûo phaù hoûng boán Thaùnh haïnh nhö boán phaùp thöôøng, laïc, ngaõ, tònh thì khoâng theå ñöôïc vì ñieân ñaûo, caùc phaùp saéc v.v... cuõng nhö vaäy. Nhö thöôøng, laïc, ngaõ, tònh, khoâng theå thuû ñaéc thì voâ thöôøng, khoå, baát tònh, voâ ngaõ töø thöôøng, laïc, ngaõ, tònh, phaùt xuaát cuõng khoâng theå thuû ñaéc. Theá neân noùi, choã ñeán cuûa heát thaûy phaùp laø thöôøng, laïc, ngaõ, tònh, laø voâ thöôøng, khoå, baát tònh, voâ ngaõ. Tu-boà-ñeà hoûi Phaät: Phaùp aáy saâu xa, vi teá, ai seõ tin hieåu ñöôïc? - Phaät ñaùp: Ngöôøi coù nhaân duyeân tu haønh laâu ngaøy tin ñöôïc. Laïi hoûi: Ngöôøi tu haønh laâu ngaøy coù töôùng traïng gì? - Phaät ñaùp: Ngöôøi aáy lìa taâm ba ñoäc, cuõng khoâng thaáy lìa, thaâm nhaäp thaät töôùng caùc phaùp. Hoûi: Ngöôøi aáy chöa ñöôïc Voâ sanh nhaãn laøm sao noùi döùt ba ñoäc? Ñaùp: Döùt coù hai: 1. Döùt coäi goác. 2. Döùt ngaønh ngoïn chuùt ít, haønh giaû khoâng phaân bieät ñöôïc söï döùt aáy, khoâng phaân bieät aáy laø döùt, aáy laø phieàn

naõo. Vì sao? Vì töôùng phieàn naõo ñieân ñaûo khoâng nhaát ñònh, neân phieàn naõo töùc laø “döùt”, neân noùi laø ly.

----------o0o----------

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.